
Wstęp

Opracowania teoretyczno-empiryczne zawarte w książce opisują ważne, występujące w praktyce stosowania prawa obszary, w odniesieniu do których (ze względu na działalność jednostki lub naruszanie dobra dziecka w systemie rodzinnym), powołuje się psychologów jako biegłych. Dotyczą także problematyki diagnozy zagrożenia wykluczeniem społecznym i demoralizacją.

Książka zawiera 13 rozdziałów i składa się z trzech części. Pierwsza dotyczy wybranych zagadnień diagnozy w przeciwdziałaniu demoralizacji dzieci i młodzieży. Młodzi ludzie są bowiem szczególnie narażeni i podatni na zdarzenia oraz wpływy zakłócające ich rozwój, coraz częściej mamy do czynienia z postawami, zachowaniami dzieci i młodzieży określanymi jako niepożądane, niepokojące, nieprzystosowane społecznie, nieprzystosowane psychiczne. Istnieje więc potrzeba podjęcia odpowiednio wczesnej interwencji, której celem jest niedopuszczenie do powstawania negatywnych zmian w zachowaniu młodego człowieka, w jego systemie poznawczym i emocjach, aby ograniczyć zagrożenie demoralizacją i przestępczością. W części pierwszej pracy skoncentrowano się na diagnostycznych ustaleniach dotyczących wadliwego funkcjonowania jednostki w kontekście określonych sytuacji społecznych i poszukiwania źródeł, które mogą leżeć u podstaw takiego zachowania, aby adekwatnie planować działania profilaktyczne w prognozie rozwoju indywidualnego i społecznego młodego człowieka.

W części drugiej „Zadania psychologiczne biegłych sądowych w sprawach rodzinnych”, Autorzy odnoszą się do kilku problemów skupiających się wokół możliwości oddziaływań psychologicznych w sprawach rodzinnych w kontekście zmian w kodeksie rodzinno-opiekuńczym, w szczególności wyeksponowania podmiotowego podejścia do dziecka uwikłanego w cywilne postępowanie sądowe. Rozważania dotyczą pomocy dziecku i rodzicom walczącym o pełnienie opieki, uwzględnienia porozumienia małżonków o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej. Dotychczasowe publikacje ujmują tę kwestię, jako „rywalizację” pomiędzy opiekunami i „nieumiejętność” wypracowania porozumienia w tej istotnej kwestii oraz wskazują na negatywne następstwa takiej postawy

wobec psychospołecznego funkcjonowania dziecka. Zostaje to skonfrontowane z prawnymi uregulowaniami oraz realnymi możliwościami skorzystania przez rodzinę z profesjonalnej, instytucjonalnej pomocy, w tym podjęcia psychoterapii. Rozważania odnoszą się także do innych istotnych zmian w Kodeksie rodzinno-opiekuńczym (k.r.o.), tj. wysłuchania przez sąd małoletniego dziecka uwięzłego w konflikt między rodzicami.

W części trzeciej „Zadania psychologiczne biegłych sądowych w sprawach cywilnych” przedstawiono kilka tematów: opiniowanie psychiatryczno-psychologiczne w sprawach o ubezwłasnowolnienie wraz z procedurą i zasygnalizowaniem problemów związanych z podmiotem i przedmiotem badań, zastosowanie klinicznej diagnozy struktury osobowości oraz metody wywiadu i rozmowy psychologicznej w psychologicznym opiniowaniu sądowym, przedstawiono także problem psychologicznych uwarunkowań wiarygodności zeznań małoletnich w czasie wysłuchania w sprawach rodzinnych i opiekuńczych oraz wielowymiarowy model analizy zeznań świadków dorosłych.

Praca nie jest z pewnością pełną analizą problemów jednostki i rodziny w obszarze stosowania prawa analizowanych w obszarze psychologicznych wyjaśnień i opisów, zresztą nie taki był zamiar Autorów. Stanowi propozycję spojrzenia na analizowane kwestie z różnych perspektyw. Książka ma stanowić płaszczyznę do dyskusji, refleksji i dalszych badań oraz analiz przeprowadzonych zarówno w środowisku akademickim, jak i wśród praktyków.